

**«ΤΡΟΠΟΙ ΜΕΤΑΔΟΣΗΣ ΤΗΣ ΠΙΣΤΗΣ: ΚΑΤΗΧΗΣΗ ΕΝΤΟΣ ΤΗΣ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ, ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ»**

Εγχειρίδιο αναφοράς:

Ιωάννη Κογκούλη

ΚΑΤΗΧΗΤΙΚΗ ΚΑΙ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ

Εκδόσεις Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 2005⁴, σσ. 454–488

ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΑΓΩΓΗ

Γ' ΕΞΑΜΗΝΟ

ΙΕΡΑΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΑΕΑΑ

ΣΥΝΔΙΔΑΣΚΩΝ: π. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ

2024-2025

ΜΕΡΟΣ Β΄

Η ΚΑΤΗΧΗΤΙΚΗ ΚΑΙ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ

ΘΕΩΡΙΑ ΚΑΙ ΠΡΑΞΗ

- ΣΤΗΝ ΠΑΙΔΙΚΗ ΚΑΙ ΕΦΗΒΙΚΗ ΗΛΙΚΙΑ**

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄

ΜΟΡΦΩΤΙΚΕΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΚΥΡΙΟΤΕΡΟΙ ΚΑΤΗΧΗΤΙΚΟΙ ΚΑΙ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΙ ΘΕΣΜΟΙ

ΓΙΑ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΕΦΗΒΟΥΣ

ΣΗΜΕΙΟ 1α–ε (σελίδες 454–488)

ΜΕΡΟΣ Β΄

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄

1. Μορφωτικές κοινότητες

Κατήχηση σε ορισμένα κοινωνικά πλαίσια, σε μορφωτικές παιδαγωγικές κοινωνικές ομάδες ή μορφωτικές παιδαγωγικές κοινότητες (Εκκλησία, οικογένεια, κλπ.)

Ανάπτυξη σε αυτές διαφόρων θεσμών: εδώ οι Κατηχητικές συνάξεις, Χριστιανική αγωγή παιδιών, μάθημα Θρησκευτικών. Εισαγωγικά για τους βασικούς θεσμούς, Εκκλησία και οικογένεια ανάγκη να σημειωθεί:

Πόλεμος εναντίον **Εκκλησίας** στο όνομα ελευθερίας βούλησης, και στο ότι ο άλλος είναι η κόλασή του (J. P. Sartre): εμπόδιο στα σκοτεινά σχέδια κάποιων

Έντονη προσπάθεια κάποιων εναντίον **οικογένειας**: καταστροφή ελληνορθόδοξων ριζών με πρόσχημα «**καταπίεσης**» μελών της, ιδιαίτερα των παιδιών > τα παιδιά να γίνουν τεμπέλικα, εχθρικά, απαιτητικά (Άσωτος: «δος μοι τὸ ἐπιβάλλον μέρος τῆς οὐσίας μου», Λκ. 15:11), ανυπάκουα

Χριστιανική αγωγή και Κατήχηση: λαμβάνει υπόψιν τα ανωτέρω >

Με βάση το παύλειο «μικρὰ ζύμη ὅλον τὸ φύραμα ζυμεῖ» (Α΄ Κορ. 6:6) στόχος: εισαγωγή του παιδιού, εφήβου (βασικού υποκειμένου Κατήχησης και Χρ. Αγωγής) στην εκκλησιαστική ζωή > απόκτηση εκκλησιαστικού φρονήματος

Έτσι παιδιά και έφηβοι θα βοηθηθούν:

- **Κάλυψη υπαρξιακών κενών, που οδηγούν μηδενιστικά κηρύγματα, αφύπνιση, αναζήτηση όντως ζωής**

ΜΕΡΟΣ Β΄

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄

1. Μορφωτικές κοινότητες

α) Η Εκκλησία ως διαχρονική παιδαγωγούσα κοινότητα

1. Η Εκκλησία ως διαχρονική κοινωνία

Αναγκαία η αναφορά (βασικά σημεία) στην κοινωνικότητα και κοινωνική ζωή κατά τη διδασκαλία Εκκλησίας, ώστε να κατανοηθεί ότι η ορθόδοξη παράδοση εξασφαλίζει ενότητα και κοινωνικότητα

Κοινωνικότητα, ανάγκη ένταξης στην κοινωνία ήδη από δημιουργία: «Καὶ εἶπε Κύριος ὁ Θεός· οὐ καλὸν εἶναι τὸν ἄνθρωπον μόνον· ποιήσωμεν αὐτῷ βοηθὸν κατ' αὐτόν»

Μέγας Βασίλειος: «Ἡμερον καὶ κοινωνικὸν ζῶον ὁ ἄνθρωπος καὶ οὐχὶ μοναστικόν, οὐδὲ ἄγριον. Οὐδὲν γὰρ οὕτως ἴδιον τῆς φύσεως ἡμῶν ὡς τὸ κοινωνεῖν ἀλλήλοις καὶ χρήζει ἀλλήλων καὶ ἀγαπᾶν τὸ ὁμόφυλον» (PG 31, 917)

Μετα την πτώση: διαστρέβλωση κοινωνικότητας, κοινωνικής ζωής.

Αποκατάσταση με γέννηση Χριστού, που καλεί πάντας «εἰς ἐνότητα»: Διδασκαλία Κ. Διαθήκης και γενικά στη διδασκαλία Εκκλησίας

Κυριακή προσευχή: παράδειγμα κοινωνίας ανθρώπου με Θεό και πλησίον (Μθ. 6:9)

Κύρια χαρακτηριστικά νέας κατάστασης: υιότητα ανθρώπου, ανιδιοτελής αγάπη ως ρυθμιστής σχέσεων ανθρώπου με Θεό και πλησίον:

«Ὅσοι δὲ ἔλαβον αὐτόν, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν τέκνα Θεοῦ γενέσθαι, τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, οἳ οὐκ ἐξ αἱμάτων, οὐδὲ ἐκ θελήματος σαρκός, οὐδὲ ἐκ θελήματος ἀνδρός, ἀλλ' ἐκ Θεοῦ ἐγεννήθησαν.» (Ιω. 1:12–13)

Ο Χριστός καλεί μαθητές Του να μην αποκαλούνται ραββί, διότι ὅλοι εἶναι ἀδελφοί, οὔτε πατέρες, διότι ἓνας εἶναι ὁ Πατέρας, ὁ ἐπουράνιος (Μθ. 23:8–9)

Σχέσεις σαρκικών αδελφών πρέπει να ρυθμίζουν σχέσεις ανθρώπων εν γένει. Καμία θέση για φιλονικία. Καταδίκη οργής και εξύβρισης κατά αδελφού (Μθ. 5:22). Αγάπη ως ρυθμιστής σχέσεων προς Θεό και πλησίον: Απάντηση Χριστού στον νομικό για μεγαλύτερη εντολή: «ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔφη αὐτῷ· ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου ἐν ὅλῃ τῇ καρδίᾳ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ σου. αὕτη ἐστὶ πρώτη καὶ μεγάλη ἐντολή. δευτέρα δὲ ὁμοία αὐτῇ· ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν.» (Μθ. 22:37–39)

Μέτρο της αγάπης η αγάπη Χριστού: «ἐντολὴν καινὴν δίδωμι ὑμῖν ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους, καθὼς ἠγάπησα ὑμᾶς ἵνα καὶ ὑμεῖς ἀγαπᾶτε ἀλλήλους. ἐν τούτῳ γινώσκονται πάντες ὅτι ἐμοὶ μαθηταὶ ἐστε, ἐὰν ἀγάπην ἔχητε ἐν ἀλλήλοις.» (Ιω. 13:34–35)

Γνώρισμα αγάπης: Ενότητα. Αρχιερατική προσευχή Χριστού: «τήρησον αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί σου ᾧ δέδωκάς μοι, ἵνα ὣσιν ἐν καθὼς ἡμεῖς. ... Οὐ περὶ τούτων δὲ ἐρωτῶ μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν πιστευσόντων διὰ τοῦ λόγου αὐτῶν εἰς ἐμέ, ἵνα πάντες ἐν ὧσι, καθὼς σύ, πάτερ, ἐν ἐμοὶ κάγω ἐν σοί, ἵνα καὶ αὐτοὶ ἐν ἡμῖν ἐν ὧσιν, ... ἵνα ὣσι τετελειωμένοι εἰς ἕν» (Ιω. 17:11, 21, 23)

Η Εκκλησία εγκολπώθηκε αυτή την αγάπη εξ αρχής. Οι πιστοί στον Χριστό «εἶχον ἅπαντα κοινά, καὶ τὰ κτήματα καὶ τὰς ὑπάρξεις ἐπίπρασκον καὶ διεμέριζον αὐτὰ πᾶσι καθότι ἂν τις χρεῖαν εἶχε» (Πρ. 2:44–45), βλ. και (Α´ Ιω. 3:14–15)

Χριστιανική αγάπη όχι απλώς εφαρμογή ηθικών εντολών: οντολογικό υπόβαθρο. Απ. Παύλος: «οὕτως οἱ πολλοὶ ἐν σώμα ἔσμεν ἐν Χριστῷ, ὁ δὲ καθ' εἷς ἀλλήλων μέλη.» Ρωμ. 12:5 > Σχέσεις Χριστού με Εκκλησία (Α´ Κο. 12:12), σχέση χριστιανῶν μεταξύ τους (Εφ. 1:22–23)

Ενότητα Χριστού με Εκκλησία φανερώνει ότι η ενότητα δεν είναι εξωτερική, αλλά εσωτερική, υπέρλογη. Ο Χριστός συναρμολογεί πιστούς στο σώμα της Εκκλησίας, οι πιστοί εκφράζουν ενότητα με πίστη και αγάπη. Ένταξη στην Εκκλησία: πράξη ελευθερίας. Παύση ατομικισμού στη ζωή Εκκλησίας, αναγκαιότητα εμπειρίας κοινωνίας στο σώμα Χριστού. Εντός του σώματος Εκκλησίας οικειοποίηση πραγματικής κοινωνικότητας, που εκδηλώνεται ως υπέρβαση ατομικότητας. Εντός της Εκκλησίας τα χαρίσματα έχουν κοινωνικό χαρακτήρα. Κοινά για όλους τους πιστούς

ΜΕΡΟΣ Β΄
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄

1. Μορφωτικές κοινότητες

α) Η Εκκλησία ως διαχρονική παιδαγωγούσα κοινότητα

1. Η Εκκλησία ως διαχρονική κοινωνία

Σφάλμα: όχι μόνο ατομική ευθύνη, αλλά και της εκκλησιαστικής κοινότητας (Μ. Βασίλειος)

Άγιος Ισαάκ Σύρος: «μὴ ἐλέγξης τινα ἔν τινι παραπτώματι, ἀλλὰ σεαυτὸν ἡγοῦ ἔν πᾶσιν ὑπεύθυνον καὶ τοῦ πταίσματος αἴτιον» (ΛΟΓΟΣ Ζ΄ – Περὶ Τάξεως τῶν Ἀρχαρίων καὶ Καταστάσεως καὶ τῶν Ἀνηκόντων αὐτοῖς)

Ο καθένας αισθάνεται ανάγκη του άλλου, για να συμπληρωθούν τα ελλείποντα (Μ. Βασίλειος), και ο καθένας έχει την υποχρέωση να συμπληρώσει ελλείποντα άλλου

Τα παραπάνω δίνουν και την ορθή εικόνα περί κοινωνικού ανθρώπου: όχι αυτός που εντυπωσιάζει με σωματικά και πνευματικά προτερήματα.

Είναι αυτός που θέτει εαυτόν στην υπηρεσία κοινωνικού συνόλου, όλης της κτίσης.

Απ. Παύλος ταυτίζει τον κοινωνικό με τον ευμετάδοτο (Α΄ Τι. 6:17–18)

Επίσης η ευποιία σχετίζεται με την κοινωνία: «τῆς δὲ εὐποιίας καὶ κοινωνίας μὴ ἐπιλανθάνεσθε» (Εβ. 13:16)

Ο κοινωνικός άνθρωπος δεν περιορίζεται σε έργα αλτρουϊσμού. Διακατεχόμενος από πνεύμα ανιδιοτελούς αγάπης, βιώνει το «χαίρειν μετὰ χαιρόντων καὶ κλαίειν μετὰ κλαιόντων» (Ρωμ. 12:15)

Παράδειγμα: μοναχισμός (κοινόβιο): αποβολή εγωκεντρισμού, συμμετοχή σε κοινωνική φιλανθρωπία, κυρίως: επικοινωνία με όλο τον κόσμο μέσω προσευχής

Προϋπόθεση: αντιμετώπιση συνανθρώπου και κτίσης μέσα από το φως της Ανάστασης

ΜΕΡΟΣ Β΄
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄

1. Μορφωτικές κοινότητες

α) Η Εκκλησία ως διαχρονική παιδαγωγούσα κοινότητα

2. Η Εκκλησία ως παιδαγωγούσα κοινωνία

Εκκλησία ως διαχρονική κοινότητα των πιστευόντων στον Χριστό εκφράζεται με την αποδοχή της αυτής πίστης και των αυτών μυστηρίων με κεφαλή τον Χριστό

Μέσα στην Εκκλησία ο πιστός ζει εν Χριστώ και ο Χριστός εν αυτώ

Όπως στον Χριστό ένωση δύο φύσεων, έτσι και στην Εκκλησία ένωση θείου με ανθρώπινο. Από τον Χριστό ρέει στα μέλη η θεία ζωή. Κάθε μέλος αποκτά προοδευτικά τις προσφερόμενες δωρεές

Η θεοσύστατη κοινωνία λογικών όντων, υπάρχει για τον άνθρωπο και «προσλαμβάνει» συνεχώς το ανθρώπινο για την εν Χριστώ αποκατάσταση και τελείωσή του, συντελεί στο να ζει ο πιστός την κοινωνική ζωή με την επικοινωνία του με τον Τριαδικό Θεό και τους ανθρώπους

Έτσι και η άλλη μορφή της κοινωνικής ζωής του πιστού παίρνει το πραγματικό της περιεχόμενο

Έκφραση κοινωνικού χαρακτήρα Εκκλησίας καταρχήν με ονόματα που δηλώνουν τη φύση της: σώμα, καινή κτίση, έθνος άγιο, κοινωνία πιστών. Κοινωνικός χαρακτήρας δηλώνεται και από ονόματα των διακονούντων το σώμα της: επίσκοποι, πρεσβύτεροι, διάκονοι.

Λατρεία: χώρος έκφρασης εν Χριστώ κοινωνίας και διαμόρφωσης χριστοκεντρικών διαπροσωπικών σχέσεων.

Αποκορύφωμα: Θεία Ευχαριστία. Γύρω από αυτήν διαμορφώθηκε ιστορικά όλη η ζωή της Εκκλησίας σε όλες τις διαστάσεις, ακόμη και στις οικονομικοπολιτιστικές σχέσεις της.

> Λήψη απόφασης Αποστόλων για αντιμετώπιση υλικών προβλημάτων σε αυτή > Η λατρεία όχι μία «σπιριτουαλιστική» υπόθεση. Αντίθετα:

- **Η λατρεία συνδέεται άμεσα με τα βιοτικά προβλήματα**

ΜΕΡΟΣ Β΄ ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄

1. Μορφωτικές κοινότητες

α) Η Εκκλησία ως διαχρονική παιδαγωγούσα κοινότητα

2. Η Εκκλησία ως παιδαγωγούσα κοινωνία

Γέννηση Εκκλησίας: τη στιγμή που στο επίκεντρο της λατρείας της χριστιανικής Εκκλησίας τίθεται ο Χριστός

Κοινωνία με Χριστό > κοινωνία με συνανθρώπους, όλη τη φύση. Χωρίς τον Χριστό δεν υπάρχει δυνατότητα κοινωνίας

Ορισμός Εκκλησίας: Οικοδομή > δείχνει οργανική ενότητα και λειτουργικότητα προσώπων στο ένα σώμα

Προϋπόθεση λειτουργικότητας: ανιδιοτελής αγάπη (απτή έκφραση θέωσης)

Η εσωτερική αυτή κοινωνία σηματοδοτεί την εξωτερική, που προϋποθέτει την πρώτη.

Π. χ.: εξωτερική δικαιοσύνη απαιτεί εσωτερική δικαίωση (υιοθεσία), χαρισματική μεταμόρφωση ανθρώπου

Πραγματική κοινωνικότητα μόνο μέσω εσωτερικής μεταμόρφωσης-μεταστοιχείωσης. Αλλιώς: κατακερματισμός κοινωνικής φύσης του ατόμου σε πολλές ατομικότητες > κοινωνική διάσταση, διαιώνιση πτώσης

Κοινωνικά συστήματα: ανίκανα να απαλλάξουν τον άνθρωπο από αυτήν την κατάσταση: η κοινωνικότητά τους είναι μόνο εξωτερική, αδυναμία ανταπόκρισης στις ανάγκες των επιμέρους ανθρώπων

ΜΕΡΟΣ Β΄
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄
1. Μορφωτικές κοινότητες

β) Η ενορία ως τοπική εκκλησιαστική κοινωνία

Ενορία: πρωταρχικός πυρήνας της εκκλησιαστικής κοινωνικής ζωής, με διπλή μορφή, μοναστική και κοσμική

Η μοναστική μορφή ενορίας τροφοδοτεί πνευματικά την κοσμική, πρότυπο κοινωνικής συσσωμάτωσης

Σε αυτήν μπορεί να κατανοηθεί η ορθόδοξη αντίληψη κοινότητας και κοινοβιακού τρόπου ύπαρξης > προαγωγή του κατά Χριστόν ζην, ζωής όχι ως σύστημα

1. Η ενορία, ως το κύτταρο και η μικρογραφία της Εκκλησίας

Καμία ενοριακή δραστηριότητα δεν μπορεί να τελεσφορήσει, εάν τα μέλη της δεν έχουν αποκτήσουν ενοριακή εκκλησιαστική συνείδηση

> αναγκαίος ο προβληματισμός γύρω από αυτήν

Ενορία: θεμελιώδης μονάδα Εκκλησίας: σε αυτήν επιτελείται εν μικρώ ό,τι επιτελείται στο πλήρωμα της Εκκλησίας

Πρώτη αντιδιαστολή της από την Εκκλησία: άγιος Γρηγόριος Νύσσης:

«Ἐπὶ τὴν ἑαυτοῦ πάλιν ἐκκλησίαν ὑπέστρεφον. Καὶ τινος μηνύσαντος κατὰ τὴν ὀρεινὴν αὐτὸν ἑνορίαν διάγειν, μαρτύρων ἐπιτελοῦντα μνήμας, τὰ δὲ πρῶτα τῆς ὁδοῦ εἰχόμεν [στην ἀρχὴ ἀπέφευγα νὰ μεταβῶ ἐκεῖ], εὐπρεπέστερον εἶναι κρίνων ἐπὶ τῆς μητροπόλεως γενέσθαι συντυχίαν [κρίνοντας ἀξιοπρεπέστερο νὰ συναντηθούμε στη μητρόπολη, μεταφ. Ἰγνατίου Σακαλή]», Ἐπιστολὴ πρὸς Φλαβιανόν (PG 46, 1001A)

Με το ίδιο νόημα ο όρος και στον Επιφάνιο Κωνσταντίας κατά την αναφορά του σε αίρεση «Ἄρχοντικῶν»: «ὃς κατῶκει ἐν τῇ τῆς Ἐλευθερουπόλεως Ἱερουσαλήμ ἑνορία, ἐπέκεινα τῆς Χεβρῶν σημείοις τρισί, Καβαρβαριχὰ τὴν πόλιν καλοῦσιν» (PG 41, 677C)

Τουρκοκρατία: η ενορία κατόρθωσε να διασώσει ιδιοπροσωπία ραγιαδων, όχι μόνο ορθόδοξη πίστη

ΜΕΡΟΣ Β΄ ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄

1. Μορφωτικές κοινότητες

β) Η ενορία ως τοπική εκκλησιαστική κοινωνία

1. Η ενορία, ως το κύτταρο και η μικρογραφία της Εκκλησίας

Από τις νεότερες έρευνες για ενορία: H. Steinkamp

Διακρίνει τρία διαρθρωτικά επίπεδα στην ενορία, οδηγούν στην από τη διαρθρωτικά στη λειτουργικά προσανατολισμένη ενορία

1. Παλιά ενορία: μορφή πυραμίδας: περιλαμβάνει σύνολο πιστών (πνευματικός αριθμός), που η ενορία θα βοηθήσει στη συνάντηση με Θεό και στη συμμετοχή στη μυστηριακή ζωή μεταβιβάζοντας Θεία Χάρη προς τα κάτω

Ο ιερέας στην κορυφή πυραμίδας με το κήρυγμα, λειτουργία, εν γένει ποιμαντική φροντίδα

2. Ενορία ως οργανισμός: η δραστηριοποίηση ακολουθεί κοινωνικές τεχνικές από ομάδες εργασίας που αναλαμβάνουν διάφορους τομείς δράσης (φιλόπτωχες ενώσεις κλπ.)

3. Ενορία βάσης: συμμετοχή όλων των μελών στη φροντίδα για τη διακονία, όχι μόνο οι ιερείς και μέλη διαφόρων ομάδων

J. Metz: προαστική Εκκλησία της φροντίδας, αστική Εκκλησία της προσφοράς, μετααστική της βάσης

Σχηματίζει την τελευταία με το πνεύμα της ελευθερίας της νέας περιόδου

Με βάση ορθόδοξη πίστη και ζωή η ενορία το κέντρο της λατρευτικής και μυστηριακής ζωής των αποτελούντων αυτή πιστών

Παράλληλα: πρότυπο κοινοτικής ζωής και δράσης

ΜΕΡΟΣ Β΄ ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄

1. Μορφωτικές κοινότητες

β) Η ενορία ως τοπική εκκλησιαστική κοινωνία

2. Η ενορία, κέντρο λατρευτικής και μυστηριακής ζωής

Κέντρο της ενορίας η λατρεία: συμβάλλει στην πνευματική θεμελίωση του «κοινωνεῖν» με αποτέλεσμα:

- **Παρεμπόδιση μετατροπής των μελών της ενορίας και γενικότερα του λαού σε μάζα και του κοινοτισμού σε κοινωνισμό**

Τα ανωτέρω επιχειρήθηκαν από το τέλος Τουρκοκρατίας μέσω προσπάθειας εκδυτικισμού Ορθοδοξίας, μέσω αγώνων αυτονόμησης κοινωνικού χώρου

Λατρεία = κατ' εξοχήν κοινωνικό γεγονός, ποτέ μια απλή θρησκευτική έκφραση

Περιέχει κοινωνική δυναμική, κύριος παράγοντας μόρφωσης ορθοδόξου ήθους, στον χώρο μας διαποτίζει συλλογική ελληνική ύπαρξη

Η ενορία με κέντρο την Ευχαριστία προσπαθεί να καλύψει όλες τις ανάγκες των μελών

Σύνοψη αυτών στην ευχαριστιακή αναφορά: «Μνήσθητι, Κύριε, τοῦ περιστώτος λαοῦ, καὶ τῶν δι' εὐλόγου αἰτίας ἀπολειφθέντων, καὶ ἐλέησον αὐτοὺς καὶ ἡμᾶς, κατὰ τὸ πλήθος τοῦ ἐλέους σου. καὶ τῶν δι' εὐλόγου αἰτίας ἀπολειφθέντων, καὶ ἐλέησον αὐτοὺς καὶ ἡμᾶς, κατὰ τὸ πλήθος τοῦ ἐλέους σου. Τὰ ταμεῖα αὐτῶν ἔμπλησον παντὸς ἀγαθοῦ, τὰς συζυγίας αὐτῶν ἐν εἰρήνῃ καὶ ὁμονοίᾳ διατήρησον, τὰ νήπια ἐκθρεψον, τὴν νεότητα παιδαγωγῆσον, τὸ γῆρας περικράτησον, τοὺς ὀλιγοψύχους παραμύθησαι, τοὺς ἐσκορπισμένους ἐπισυνάγαγε, τοὺς πεπλανημένους ἐπανάγαγε, καὶ σύναψον τῇ Ἁγίᾳ σου Καθολικῇ, καὶ Ἀποστολικῇ Ἐκκλησίᾳ. Τοὺς ὄχλουμένους ὑπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων ἐλευθέρωσον, τοῖς πλέουσι σύμπλευσον, τοῖς ὁδοιποροῦσι συνόδευσον, χηρῶν πρόστηθι, ὀρφανῶν ὑπεράσπισον, αἰχμαλώτους ῥῦσαι, νοσοῦντας ἴασαι. Τῶν ἐν βήμασι, καὶ μετάλλοις, καὶ ἐξορίαις, καὶ πικραῖς δουλείαις, καὶ πάσῃ θλίψει καὶ ἀνάγκῃ καὶ περιστάσει ὄντων, μνημόνευσον, ὁ Θεός, καὶ πάντων τῶν δεομένων τῆς μεγάλης σου εὐσπλαχνίας, ... Σὺ γὰρ εἶ, Κύριε, ἡ βοήθεια τῶν ἀβοηθήτων, ἡ ἐλπίς τῶν ἀπηλπισμένων, ὁ τῶν χειμαζομένων σωτήρ, ὁ τῶν πλεόντων λιμὴν, ὁ τῶν νοσοῦντων ἰατρός.» (Θ. Λειτουργία Μ. Βασιλείου)

ΜΕΡΟΣ Β΄ ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄

1. Μορφωτικές κοινότητες β) Η ενορία ως τοπική εκκλησιαστική κοινωνία

3. Η ενορία, ως κοινοτικός τρόπος ζωής

Βασικά προβλήματα γύρω από τον τρόπο παρουσίας της ενορίας: Πόσο η ενορία βοηθά στην καλλιέργεια πίστης, του πλαισίου όπου ο αδελφός θα ανακαλύψει τη μετά του Χριστού και την εν Χριστώ κοινωνία των αδελφών

Δεύτερο ερώτημα: κατά πόσο πραγματοποιείται ο κοινωνικός τρόπος ζωής, εκφράζεται ως ορθή λειτουργία του σώματος με την αλληλοσυμπλήρωση των μελών του, αξιοποιώντας τα εν Αγίω Πνεύματι χαρίσματά του (Α΄ Κορ. 12:28–30) για διακονία και αύξηση του όλου σώματος (Εφ. 4).

Μήπως οι ενοριακές προσπάθειες δεσμεύουν σε αυτόν τον τομέα τους νέους και γενικά τους πιστούς με αρνητικά αποτελέσματα στην προσπάθειά μας «ποιήσαι προσήλυτον» και όχι στην ανάπτυξη λειτουργικότητας της ενοριακής ζωής;

Συνέπεια: αδιαφορία, εχθρικότητα για ό,τι συμβαίνει στον ενοριακό χώρο, συρρίκνωση δράσης σε λίγους

Ενορία: ενορία κοινότητας, οι πιστοί «συνημμένοι ἀλλήλοις» (Μ. Βασίλειος, PG 31, 1489), πρότυπο κοινωνικής συσσωμάτωσης το μοναστικό κοινόβιο.

Ενορία: θεμελιώνεται στην ελευθερία προσώπου, όχι σε ένα είδος διατομικής συνύπαρξης (κυριαρχία τυποποιημένων ρόλων, ατομικής ηθικής, ατομικού συμφέροντος), εκφράζεται μέσα από προσωπικές σχέσεις, κοινωνία δούναί και λαβείν

Μ. Βασίλειος: «οὐδὲ ... ἑαυτῷ γεγενῆσθαι μόνον ἕκαστον ἡμῶν ἀλλὰ καὶ πᾶσιν, ὅσοι τῆς αὐτῆς μετέχουσι φύσεως» (PG 31, 1489)

> «οὐ ... ἑαυτῷ ζῆ τις μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῦ πλησίον» (Μ. Βασίλειος, PG 31, 412)

Ενορία: χώρος μαρτυρίας διδασκαλίας και στάσης ζωής με βάση ορθόδοξη πατερικότητα

Κοινοτικός τρόπος θεώρησης ενορίας συμβάλλει στην ανάπτυξη διαφορετικών δυνατοτήτων δράσης στους διάφορους τομείς > στον κατηχητικό

Ορθόδοξη θεώρηση ενορίας: ανάπτυξη κοινωνικών κατηγοριών που οριοθετούν τόσο την ευρύτερη διακονία, όσο και κατηχητικές προσπάθειες, καθορίζουν βασικούς χώρους μάθησης προς αυτό το σκοπό

ΜΕΡΟΣ Β΄
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄

1. Μορφωτικές κοινότητες
- β) Η ενορία ως τοπική εκκλησιαστική κοινωνία
3. Η ενορία, ως κοινοτικός τρόπος ζωής

Οι κατηγορίες:

α) Αδελφός, στο πρόσωπο του οποίου θεωρείται πληρέστερα ο Θεός

Στο θέμα της μάθησης, ειδικά στην απάντηση ποιος είναι ο Θεός, ώστε ο πιστός να μπορεί να υπολογίζει σε Αυτόν, προβολή διδασκαλίας περί του εν Χριστώ αδελφού

Αδέλφια εν Χριστώ λόγω αναγέννησης από την ίδια μήτρα, αγία κολυμβήθρα > οντολογική σύνδεση με την εν Χριστώ αδελφοσύνη:

«Ἀδελφὸν γὰρ τὸ βάπτισμα ἐργάζεται, καὶ ἡ τῶν θείων μυστηρίων κοινωνία» (Χρυσόστομος, PG 58, 718)

«Σύντροφοι»: κοινωνούμε του ίδιου σώματος και αίματος του Χριστού

Ανάγκη προβληματισμού όλων για την κρίση και ελευθερία για την οποία μας έχει καλέσει ο Χριστός (Ρω. 8:21, Εφ. 1:8, Φι. 1:9), πώς μπορούμε να συμβάλλουμε με βάση το χωριστό χάρισμα του καθενός στην ανακαίνιση όλου του κόσμου, με αρχή την ενορία

β) Άλλος, πλησίον: όχι με εναπόθεση αναγκών του σε άλλες φιλόπτωχες ενώσεις

Στην Εκκλησία:

- **Η σχέση με τον πλησίον είναι θεληματική, προσωπική, υπεύθυνα**

Στο Ευαγγέλιο η σχέση αυτή χωρίς όρια. Πλησίον βάση ιεραποστολής, ευαγγελισμού, κατήχησης, χριστιανικής αγωγής

Όλοι οι άνθρωποι πριν ακόμη την ένταξη στην Εκκλησία: δυνάμει εν Χριστώ αδελφοί

Εποχή μας: νέες κρατικές δομές > απαραίτητη ιδιαίτερα στην επαρχία η ύπαρξη οργανωμένων ενοριών

Μετά την κατάργηση/υπολειτουργία κρατικών δομών: ιερέας και ενορία τα κατάλοιπα κοινοτικής οργάνωσης ενός επιμέρους κοινωνικού συνόλου

ΜΕΡΟΣ Β΄
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄

1. Μορφωτικές κοινότητες

γ) Εκκλησία και ενορία και το πρόβλημα του εκσυγχρονισμού και της ανανέωσης

Μείζον σύγχρονο πρόβλημα στην κατήχηση: υπολειτουργία κατηχητικού θεσμού

Πυρήνας προβλήματος: το πώς βλέπει κανείς τη γενικότερη Εκκλησιαστική διακονία έναντι στις προκλήσεις σύγχρονης εποχής

1. Η Εκκλησία, και ειδικότερα η ενορία, ως δύναμη ανακαινιστική στο πλαίσιο της σύγχρονης κοινωνίας

Εκκλησία ως κοινότητα πιστευόντων και η ενορία ως πρωταρχικός πυρήνας εκκλησιαστικής κοινοτικής ζωής καλούνται σε αντιμετώπιση κοινωνικής πραγματικότητας, μέσα από διάφορους τομείς δράσης > κατήχηση. Πολύμορφη κριτική στο έργο τους. Επιμέρους προβληματική περιλαμβάνει και τα ακόλουθα ερωτήματα:

1. Παρακολουθεί η ενορία το παρόν;
2. Παρουσιάζεται ως παγιωμένος, κατεστημένος θεσμός;
3. Συμβάλλει η θεολογία στη διαμόρφωση κοινωνικής συνείδησης για αντιμετώπιση σύγχρονων κοινωνικών προβλημάτων;
4. Προβάλλεται η οικουμενική διάσταση Ορθόδοξης θεολογίας;

«Εκσυγχρονισμός» σε επικαιρότητα, ακούγεται συνέχεια: Απαραίτητος ώστε η Εκκλησία να πλησιάσει τους νέους

Το «νέο» προκαλεί ενδιαφέρον, ειδικά όταν είναι φαντασμαγορικό. Ύστερα όμως αναζήτηση κάποιου άλλου «νέου»

Πειρασμός «νέου» και στη ζωή της Εκκλησίας. Ξεκινά από πειρασμούς Χριστού, εκεί ο διάβολος ως προς την αντιμετώπιση αναγκών ζωής ανθρώπων αντιπαραβάλλει στον Χριστό τον «κοσμικό» και όχι τον αιώνιο λόγο του Θεού

Η Εκκλησία σε ρήξη με το πνεύμα του κόσμου, έμεινε αναλλοίωτη και αναλλοτρίωτη στους αιώνες. Λόγος Χριστού: «ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσονται, οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρέλθωσι.» (Μθ. 24:35). Απ. Παύλος: «μὴ συσχηματίζεσθαι τῷ αἰῶνι τούτῳ» (Ρωμ. 12:2), ωστόσο, διαπιστώνεται ὑπαρξη προσαρμογῆς στο κοσμικό πνεύμα, τόσο στον Ρωμαιοκαθολικισμό με νέα δόγματα, πρακτικές εξουσίας και νέα ἡθη, όσο και στον Προτεσταντισμό (συνεχῆς μεταρρύθμιση > χειροτονία γυναικῶν, «γάμος» ομοφυλοφίλων)

γ) Εκκλησία και ενορία και το πρόβλημα του εκσυγχρονισμού και της ανανέωσης

1. Η Εκκλησία, και ειδικότερα η ενορία, ως δύναμη ανακαινιστική στο πλαίσιο της σύγχρονης κοινωνίας

Η Εκκλησία έχει εσχατολογικό χαρακτήρα, όχι όμως αδιαφορία για κτίση

Χωρίς να εκσυγχρονίζεται, συγχρονίζει τον κόσμο μέσα από αξιολόγηση δεδομένων κάθε εποχής

Παράλληλα επιδιώκει με διαφόρους τομείς δράσης να γνωρίζει κάθε φορά το παρόν, χωρίς να προσαρμόζεται

Δεν γίνεται δεκτό πως η ιστορική, κατεστημένη κοινωνία, την οποία διαμορφώνουν συχνά άγνωστα ιδιοτελή κέντρα εξουσίας, είναι κάθε φορά αυτονόητο μη επιδεχόμενο κριτικής

Επίσης η Εκκλησία δεν μπορεί:

- **Να απαγορεύσει στον εαυτό της την κριτική αντιμετώπιση του παρόντος και τη συμβολή Της στον εξαγιασμό, μεταμόρφωση, τελείωσή του από φόβο κατηγορίας για συντηρητισμό ή για ταύτιση με το κατεστημένο**

Η Εκκλησία κατανοεί μέσα από τη θεολογία το πραγματικό, όπως εκδηλώνεται σε κάθε εποχή, συνδυάζοντας θεωρία και πράξη

Αξιολόγηση χωρίς δικαίωσή του, προβολή τελείου με κλήση κάθε ανθρώπου για μετάνοια.

Σημαντικότερη η συμβολή Της μέσω Ορθοδόξου θεολογίας στην απελευθέρωση ανθρώπου, στην εξασφάλιση πραγματικής κοινωνίας, ενότητας όλων των ανθρώπων (στο πλαίσιο της Οικουμενικότητας της Ορθοδοξίας)

Για τον σκοπό αυτό η Εκκλησία καθιστά γνωστό ότι η αγαπητική σχέση (απόρροια σταυρικής κοινωνίας ανθρώπου με Θεό, συνάνθρωπο και κτίση) πηγάζει από την πραγματική αγάπη, που συναντά το άλλο πρόσωπο (διάσπαση εγωιστικής ατομικότητας)

> Βάση διαπροσωπικών σχέσεων όχι ο οίκτος, αλλά επειδή ο άλλος εικόνα του Θεού, μέλος μας «ὑπὲρ οὗ ὁ Χριστὸς ἀπέθανεν» (Γρηγόριος Θεολόγος, PG 36, 209).

γ) Εκκλησία και ενορία και το πρόβλημα του εκσυγχρονισμού και της ανανέωσης

1. Η Εκκλησία, και ειδικότερα η ενορία, ως δύναμη ανακαινιστική στο πλαίσιο της σύγχρονης κοινωνίας

Καθήκον μας στην ενορία: «ἕως ἔστι καιρός, Χριστὸν ἐπισκεψώμεθα, Χριστὸν θεραπεύσωμεν, Χριστὸν θρέψωμεν, Χριστὸν ἐνδύσωμεν, Χριστὸν συνάγωμεν, Χριστὸν τιμήσωμεν» (Γρηγόριος Θεολόγος, PG 35, 909)

Αγαπητική κοινωνία στην ενορία διαφέρει από κάθε άλλη μορφή της, επειδή η τελειότητα αγάπης δεν αφορά τυχαίο άνθρωπο, αλλά αυτόν που έχει απεκδυθεί τον παλαιό άνθρωπο (Μ. Βασίλειος, PG 31, 392)

Επίσης, είναι η γνησιότερη εγγύηση αποκλεισμού φονταμενταλισμού ή φανατισμού

Στο πλαίσιο καλώς νοουμένης ανανέωσης, η Εκκλησία:

- **Η Εκκλησία με βάση λόγους Απ. Παύλου «πάντα δοκιμάζετε, τὸ καλὸν κατέχετε» (Α΄ Θε. 5:21) προσλαμβάνει φιλοσοφικές κατηγορίες σκέψης, σύγχρονες μεθόδους προσφοράς στους νέους, νέους τρόπους και μέσα ποιμαντικής διακονίας**

> Η Εκκλησία πάντα πρωτοπόρος στην επίλυση πνευματικών προβλημάτων, συμβολή στην εξυγίανση, μεταμόρφωση κοινωνίας

Μόνο η Ενορία:

- **Δίνει ιερατική διάσταση στην πολιτική, προφητικό πνεύμα στην επιστήμη, ανθρώπινο πρόσωπο στις οικονομικές σχέσεις, μυστηριακό χαρακτήρα στον έρωτα**

Η ενορία ως θεραπευτική κοινότητα: απάντηση στις αγωνίες ανθρώπων δυτικού τεχνολογικού πολιτισμού, στις υπαρξιακές αγωνίες νέων: εφόσον υπάρχουν άνθρωποι αυθεντικοί φορείς μηνύματος Ορθοδοξίας

Πολιτισμός Ρωμιοσύνης: πολιτισμός κοινοτικότητας της ενορίας, το «εμείς»

Ενορία = στάδιο αρετής. Δεν υπάρχει αγώνας έξω από αυτό το στάδιο

Εκκλησία (Χριστός παρατεινόμενος στους αιώνες): πρόταση δική Της θεραπείας, δοκιμασμένη από εμπειρία όλων των Αγίων

Θεραπεία = κλήση να εκκλησιοποιηθεί, ένταξη στο σώμα και ζωή Της

Μόνο έτσι αναπροσανατολίζεται όλη η ζωής του ανθρώπου

Συνεπώς: Συγχρονισμός Εκκλησίας ΟΧΙ στο «τι» θα πει, ΑΛΛΑ στο «πως» θα το πει

2. Η εντός της Εκκλησίας και μάλιστα της ενορίας αγαπητική σχέση, ως προϋπόθεση της Κατηχητικής και Χριστιανοπαιδαγωγικής διακονίας

Πλησίον: έννοια κυρίως ενεργητική στο Ευαγγέλιο

> Εμπιστοσύνη στον εαυτό μας, αποφυγή κηδεμονευτικών τάσεων, σεβασμός στον άλλο, ανοχή, σύμφωνα με Απ. Παύλο «ἀνεχόμενοι ἀλλήλων ἐν ἀγάπῃ» (Εφ. 4:2), καλλιέργεια αμοιβαίας κατανόησης, βίωση εμπειριών ελπίδας και προστασίας από παραιτήσεις

> Συναίσθηση λατρείας ως έκφραση όλου του λαού του Θεού, όχι κτήμα κάποιων που προσεύχονται για μας και συχνά χωρίς εμάς

Απ. Παύλος: «μὴ συσχηματίζεσθαι τῷ αἰῶνι τούτῳ, ἀλλὰ μεταμορφοῦσθαι τῇ ἀνακαινώσει τοῦ νοῦς ὑμῶν, εἰς τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶς τί τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, τὸ ἀγαθὸν καὶ εὐάρεστον καὶ τέλειον.» (Ρω. 12:2)

Ωστόσο, κύριο κριτήριο αντιπαράθεσης Εκκλησίας με κόσμο: ανιδιοτελής αγάπη, εγγύηση πραγματική συμβίωσης

> Απομάκρυνση από κίνδυνο καλλιέργειας στον νέο της επιθετικής «θρησκευτικότητας», με στόχο ίσως διάσωση παράδοσης, με αποτέλεσμα όμως φονταμενταλισμό ή μοραλισμό

Ανάγκη να τονιστεί ότι:

• **Εμφάνιση φονταμενταλισμού ή μοραλισμού όταν η αλήθεια αποκολλάται από την αγάπη (αδιανόητο για Ορθόδοξη πίστη και ζωή)**

Αγαπητική σχέση (προϋπόθεση: πρόσωπο αγάπης), την οποία καλούνται οι κατηχητικές προσπάθειες να καλλιεργήσουν αποτελεί φυσικό τρόπο ύπαρξης Χριστιανού, αναπνοή.

Ιωάννης Δαμασκηνός: «σχέσις ἐστὶν ἡ ἐγγύτης καὶ ἡ ἀγάπη, ἡ γουν ἡ φιλία, ἡ κράτησις, καὶ ἡ μετουσία καὶ συνάφεια» (PG 94, 661)

> Από την κοινωνία με τον Θεό (προσωπικός, Τριάδα ομοουσίων προσώπων) στην κοινωνία με τους αδελφούς, από κοινωνία με συνάνθρωπο στην αιώνια κοινωνία με Θεό

ΜΕΡΟΣ Β΄
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄

1. Μορφωτικές κοινότητες

γ) Εκκλησία και ενορία και το πρόβλημα του εκσυγχρονισμού και της ανανέωσης

3. Η Εκκλησία και ιδιαίτερα η ενορία σε σχέση με την προσπάθεια κάλυψης των αναγκών του ανθρώπου

Η Εκκλησία (ενορία) με κέντρο την Θεία Ευχαριστία αγωνίζεται για κάλυψη όλων των αναγκών των μελών Της
Συνοπτική έκφραση αυτών στην ευχαριστιακή αναφορά:

«Μνήσθητι, Κύριε, τοῦ περισσῶτος λαοῦ ... τῶν νοσοῦτων ἰατρός» (Θεία Λειτουργία Μ. Βασιλείου)

δ) Η ενορία φορέας διδακτικού έργου και η ενοριακή εκκλησιαστική Κατήχηση

Η ενορία κατεξοχήν διδακτικός χώρος (λόγω επιφόρτισης με ευθύνη διαμόρφωσης προσωπικότητας)

Διαθέτει πνευματικά και υλικά εφόδια και μέσα

Έχει δυναμικά γνωρίσματα: πραγμάτωση οργανικής ένταξης ανθρώπου (μάλιστα παιδιού και εφήβου) στην Εκκλησία

Στόχοι: διδακτική δράση, πνευματική μέριμνα

Οι τομείς αυτοί της ενοριακής δράσης δεν απευθύνονται σε μία ομάδα ανθρώπων εντασσομένων στα μέλη της ή αποτελούν την elite του ενοριακού χώρου

Το έργο της αφορά όλους τους ανθρώπους (και περιθωριοποιημένους, ή κατά συνθήκη Χριστιανούς)

Ιεραποστολικό έργο και στα μη μέλη του Σώματος του Χριστού.

Ενδεικτική μέθοδος: Διάλογος ενορίας μέσω εκπροσώπων και φορέων της με απομακρυσμένους και περιθωριοποιημένους ενορίτες

Ο διάλογος αποτέλεσμα αυτοσυνειδησίας που υπαγορεύει το ευρύτερο πνεύμα του Εκκλησιαστικού διαλόγου με τα αποκομμένα μέλη Της

ΜΕΡΟΣ Β΄
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄

1. Μορφωτικές κοινότητες

δ) Η ενορία φορέας διδακτικού έργου και η ενοριακή εκκλησιαστική Κατήχηση

1. Οι τρεις βασικές λειτουργίες του διδακτικού έργου της ενορίας

Διδακτικό έργο ενορίας σε άμεση σχέση με τις τρεις βασικές λειτουργίες ενορίας:

1. Αναγγελία πίστης, κήρυγμα, ευαγγελισμός, κατήχηση
2. Λατρεία με κέντρο την Θεία Ευχαριστία
3. Φιλανθρωπία (κάλυψη αναγκών αδελφού: εικόνα Θεού)

Βιβλική κατοχύρωση διδακτικής δράσης

Ενδεικτικά: Απ. Πέτρος: «Οὐ γὰρ σεσοφισμένοις μύθοις ἔξακολουθήσαντες ἐγνωρίσαμεν ὑμῖν τὴν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ δύναμιν καὶ παρουσίαν, ἀλλ' ἐπόπται γεννηθέντες τῆς ἐκείνου μεγαλειότητος.» (Β΄ Πε. 1:16)

Ιωάννης Θεολόγος: «Ὁ ἦν ἀπ' ἀρχῆς, ὃ ἀκηκόαμεν, ὃ ἐώρακαμεν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἡμῶν, ὃ ἐθεασάμεθα καὶ αἱ χεῖρες ἡμῶν ἐψηλάφησαν, περὶ τοῦ λόγου τῆς ζωῆς» (Α΄ Ιω. 1:1)

Η διδαχή αυτή πλουτίζει μέλη ενορίας

Απ. Παύλος: «Ὅτι ἐν παντὶ ἐπλουτίσθητε ἐν αὐτῷ, ἐν παντὶ λόγῳ καὶ πάσῃ γνώσει,» (Α΄ Κο. 1:5)

Το Ευαγγέλιο όχι από όλους αποδεκτό:

Απ. Παύλος: «εἰ δὲ καὶ ἔστι κεκαλυμμένον τὸ εὐαγγέλιον ἡμῶν, ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις ἐστὶ κεκαλυμμένον, ἐν οἷς ὁ θεὸς τοῦ αἰῶνος τούτου ἐτύφλωσε τὰ νοήματα τῶν ἀπίστων εἰς τὸ μὴ αὐγάσαι αὐτοῖς τὸν φωτισμὸν τοῦ εὐαγγελίου τῆς δόξης τοῦ Χριστοῦ, ὃς ἐστὶν εἰκὼν τοῦ Θεοῦ.» (Β΄ Κο. 4:3–4)

Με βάση το Ευαγγέλιο θα κρίνει «ὁ Θεὸς τὰ κρυπτὰ τῶν ἀνθρώπων» (Ρω. 2:16)

ΜΕΡΟΣ Β΄
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄

1. Μορφωτικές κοινότητες

δ) Η ενορία φορέας διδακτικού έργου και η ενοριακή εκκλησιαστική Κατήχηση

2. Το διδακτικό έργο της ενορίας εντός του πλαισίου της ευρύτερης διακονικής αποστολής της

Έμπνευση και ένταξη διδακτικού έργου ενορίας στη διακονική της αποστολή. Σύνδεση διακονίας (κυρίαρχος τρόπος χριστιανικής ύπαρξης) με Τριαδικό Θεό, Εκκλησία, Ευαγγέλιο, σωτηρία, έργα αγάπης. Όταν δεν διακονεί, δεν είναι γνήσια, ξεπέφτει. Βιβλική κατοχύρωσή της σε σχέση με θείες πρωτοβουλίες για απελευθέρωση ανθρώπου

Παλαιά Διαθήκη: ο Θεός απευθύνθηκε στους Ισραηλίτες στην πρώτη εντολή Δεκαλόγου ως εξής: «ἐγώ εἰμι Κύριος ὁ Θεός σου ὁ ἐξαγαγών σε ἐκ γῆς Αἰγύπτου, ἐξ οἴκου δουλείας» (Δε. 5:6)

Καὶνὴ Διαθήκη: Οριοθέτηση διακονίας μέσα από καταγραφή έργου Κυρίου, θαύματά Του, διδασκαλία Του, που μαρτυρείται στην προτροπή Του: «Ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος αὐτοὺς εἶπεν· οἴδατε ὅτι οἱ ἄρχοντες τῶν ἐθνῶν κατακυριεύουσιν αὐτῶν καὶ οἱ μεγάλοι κατεξουσιάζουσιν αὐτῶν.» (Μθ. 20:25)

Σαφής διάκριση στην προτροπή αυτή μεταξύ διακονίας και κατεξουσίησης. Όχι εύκολος ο αγώνας παραίτησης διακόνου Εκκλησίας από κάθε εξουσιαστική, ναρκισσιστική τάση (συντελεί στην αντιμετώπιση των διακονικών θέσεων ως ηγετικών και ως πηγή ναρκισσισμού). Εξουσία και πάθος κατεξουσίησης εκτρέπει ακόμη και πνευματικούς εργάτες Εκκλησίας (διακονούν σώμα του σταυρωθέντος και αναστάντος Χριστού) > αλαζονεία, ύβρη. Στις περιπτώσεις αυτές πέπλο ακτιβισμού στις δραστηριότητες ενορίας ή επισκοπής

• **Καρικατούρα διακονίας, πηγάζει κυρίως από τάση ναρκισσιστικής αυτοεξύψωσης**

Προβολή τάσεων κατεξουσίησης στην παραμόρφωση συμπεριφοράς από ό,τι απαιτεί η συγκεκριμένη αποστολή του ενοριακού στελέχους (κληρικός ή λαϊκός)

Ψευδοηγετικό ύφος, εξουσιαστικές πρωτοβουλίες, αυτοπεποίθηση στη συμβουλευτική, άμεση ή έμμεση παραίτηση για υπακοή, δύσκαμπτη συμπεριφορά: στοιχεία εκδήλωσης προσωπικότητας «διψασμένης για καθρέφτη» (Β. Θερμός). Ορισμός διακονίας:

α) Προσφορά υπηρεσίας στις τράπεζες

«μακάριοι οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι, οὓς ἐλθὼν ὁ κύριος εὕρησει γρηγοροῦντας. ἄμην λέγω ὑμῖν ὅτι περιζώσεται καὶ ἀνακλινεῖ αὐτούς, καὶ παρελθὼν διακονήσει αὐτοῖς.» (Λκ. 12:37). Βλ. και Ιω. 12:2, στη Βηθανία «ἐποίησαν οὖν αὐτῷ δεῖπνον ἐκεῖ, καὶ ἡ Μάρθα διηκόνει· ὁ δὲ Λάζαρος εἷς ἦν τῶν ἀνακειμένων σὺν αὐτῷ.» Στην Καὶνὴ Διαθήκη ἡ διακονία εἶναι ἡ ἐλεύθερη, ἐκούσια, αὐτεξουσία τοποθέτηση ἀπέναντι στον εαυτό και ἀπέναντι στους συνανθρώπους με στόχο συμβολή του στη συνέχιση, διεύρυνση πρωτοβουλιῶν και προσφοράς Χριστοῦ για σωτηρία. Ὁχι δέσμευση με μία ορισμένη δραστηριότητα στην ενορία

Τοποθέτηση στη θέση του Χριστοῦ κατά την ανάληψη καθηκόντων διακονίας, σύμφωνα με λόγο Χριστοῦ ὅτι Αὐτός εἶναι ἡ ἀμπελος και εμεῖς τα κλήματα (Ιω. 15:5)

1. Μορφωτικές κοινότητες

δ) Η ενορία φορέας διδακτικού έργου και η ενοριακή εκκλησιαστική Κατήχηση

2. Το διδακτικό έργο της ενορίας εντός του πλαισίου της ευρύτερης διακονικής αποστολής της

β) Προσφορά, υπηρεσία αγάπης και ευαγγελισμού

Συνοδεία Χριστού από μαθητές και γυναίκες, που διακονούσαν από τα υπάρχοντά τους (Λκ. 8:3). Απ. Παύλος: πορεύομαι στα Ιεροσόλυμα διακονώντας τους αγίους (Ρω. 15:25). Στους Κορινθίους σημειώνει ότι έχει τη διακονία του κηρύγματος (Β΄ Κο. 4:1). Άρρηκτη σύνδεση διακονίας λόγου, μυστηρίων (πνευματικό επίπεδο) και διακονίας τραπεζών (βιοτικό επίπεδο). Η διάκριση μόνο πρακτική. Διακονία με βάση τα προηγούμενα: φροντίδα για σώμα Χριστού. Εγγύηση επιτυχίας η θεώρησή της ως χάρισμα και προσφορά στην κοινότητα

γ) Χάρισμα και προσφορά στην κοινότητα

Απ. Παύλος: «Διαιρέσεις δὲ χαρισμάτων εἰσὶ, τὸ δὲ αὐτὸ Πνεῦμα· καὶ διαιρέσεις διακονιῶν εἰσὶ, καὶ ὁ αὐτὸς Κύριος» (Α΄ Κο. 12:4–5). Στο σώμα της Εκκλησίας υπάρχουν διάφορα χαρίσματα σύμφωνα με την Χάρη που έχει δοθεί (Ρω. 12:6–7)

Σκοπός διακονίας: εν Χριστῷ ανακαίνιση ανθρώπου. Κάθε προσπάθεια στην κατήχηση δεν έχει σχέση με διακονία, αν απομακρύνεται από αυτό τον στόχο >> Εξυπηρέτηση εξωεκκλησιαστικών σκοπών

δ) Λειτουργία στο σώμα της Εκκλησίας

Απ. Παύλος: «Τίς οὖν ἐστὶ Παῦλος, τίς δὲ Ἄπολλῶς ἄλλ' ἢ διάκονοι δι' ὧν ἐπιστεύσατε, καὶ ἐκάστῳ ὡς ὁ Κύριος ἔδωκεν;» (Α΄ Κο. 3:5)

Ο προβληματισμός Παύλου απομακρύνει διάκονο Ευαγγελίου από κάθε σκέψη ανταγωνισμού, παλαιό πάθος: ἀκόμη και μεταξύ των μαθητῶν του Χριστοῦ «ἐγένετο ... φιλονικία ἐν αὐτοῖς, τὸ τίς αὐτῶν δοκεῖ εἶναι μείζων» (Λκ. 22:24)

Ανταγωνισμός > ψυχοφθόρα πάθη: φθόνος, μίσος, κενοδοξία. Συμπέρασμα: Διακονία: Στις πρώτες θέσεις ενοριακής υπηρεσίας. Λειτουργία, διακρίνεται από κάθε τάση κατεξουσίησης (αλλιώς: καρικατούρα διακονίας, ἀσχετη με αυτήν που θεμελιώνεται στα λόγια και έργα Χριστοῦ). Τονίζεται:

- **Διακονία χωρίς ἀγῶνα και ἀσκησις: κίνδυνος ἀλλοτρίωσης, μετατροπῆς τῆς διακονίας σε ἐξουσία**

Ἅγιος Ἰσίδωρος Πηλουσιώτης: «ὅστις ἔνδον τῆς ἀξίας οὐ φορῶν τὰ γνωρίσματα ἀλλοτρίαν σχηματιζόμενος εὐπρέπειαν, τῇ τιμῇ μόνῃ ἐναβρύνεται. οὗτος ὑπὸ τῆς ἀληθείας εἰς τοὺς νόθους ἀπέροϊπται» (PG 78. 1553)

3. Ενοριακή δράση, διακονία και εθελοντισμός

Εθελοντισμός και διακονία δεν ταυτίζονται, όπως θα κατέληγε μία επιφανειακή, εξωτερική ερμηνεία των δύο όρων

Με τους δύο όρους χαρακτηρίζονται δράσεις προσφοράς σε διάφορες πτυχές κοινωνικής ζωής, σε έργα κοινωνικής ευποιίας· παροχή τους οικειοθελώς, ανιδιοτελώς, όχι πράξεις εξαναγκαστικές, επιβαλλόμενες από νόμο

Επιφανειακή οπτική: δεν καθρεπτίζει πραγματικότητα

«Διακονία» ανάγει στον όντως Αλήθεια, τον Χριστό, σε κάθε πτυχή της

Σύνδεση «διακονίας» με άρση Σταυρού

Ανάληψη ευθύνης για πτώση όλης της δημιουργίας, προσφορά της στην άβυσσο οικτιρμών Θεού

Συνεπώς η «διακονία»

- **Συνδέεται άμεσα με άντληση ύπαρξης και ζωής από την αγάπη του Χριστού, αγάπη χωρίς διακρίσεις, διαχωρισμούς, αγάπη προς τον εχθρό**

«Εθελοντισμός»: αντίθετα: νοοτροπία πεφωτισμένου «ουμανιστή», αθρήσκου, ωστόσο, καλού ανθρώπου που προσφέρει στην κοινωνία

Ο «εθελοντισμός»

- **Περιέχει στο βάθος του τη θεολογία «καλών έργων», ψυχοπαθολογία θρησκευτικών ενοχών, νοοτροπία ότι με καλές πράξεις λαμβάνεται αμοιβή, εκπληρώνεται καθήκον, αποκαθίσταται ενώπιον Θεού και ανθρώπων**

Στην πραγματικότητα κρύβεται εγωισμός, ενδιαφέρον μόνο για εξυπηρέτηση προσωπείου, την προς τα έξω εικόνα (image)

Διαφορές μεταξύ δύο όρων δυσδιάκριτες

«Διακονία»: έκφραση αλήθειας ότι ο άνθρωπος πρόσωπο, καλεσμένο όχι σε κοινωνική καταξίωση, αλλά σε αγιότητα

Χαρακτηριστικό γνώρισμα πράξης «διακονίας»: κενωτικό ήθος, ταπείνωση

1. Μορφωτικές κοινότητες

δ) Η ενορία φορέας διδακτικού έργου και η ενοριακή εκκλησιαστική Κατήχηση

3. Ενοριακή δράση, διακονία και εθελοντισμός

«Εθελοντισμός»: Υποδήλωση αίρεσης εγκοσμιοκρατίας, προσφοράς με βολικούς όρους για εθελοντή, δεν διακρίνεται για ανιδιοτέλεια και απόλυτο χαρακτήρα διακονίας

Ο εθελοντής διαλέγει πότε θα προσφέρει υπηρεσίες

Πρώτα εξυπηρέτηση εαυτού, κατόπιν, ανάλογα με συνθήκες προσφορά υπηρεσιών στον άλλο

Ο εθελοντισμός προσφέρει στον άλλο, αλλά και στον ίδιο τον εθελοντή

Ο εθελοντής προσφέρει γεμίζοντας ελεύθερο χρόνο, ανεβάζει αυτοπεποίθηση, βελτιώνει προσωπική του εικόνα προς τα έξω

Όχι ολοκληρωτική αλλά μερική σχέση

Πράξεις, ακόμη και χωρίς οικονομικό όφελος, δεν έχουν πληρότητα, βάθος, ανιδιοτέλεια διακονίας

«Εθελοντισμός» κυρίως στην κοινωνική πολιτική της Πολιτείας ή κρατικής οργάνωσης με δράσεις κυρίως οικονομικού ή κοινωνικού χαρακτήρα, τελευταία σχετικές με οικολογική ευαισθητοποίηση

> «Διακονία» εντάσσεται κυρίως στον χώρο Εκκλησίας, «εθελοντισμός» στον θύραθεν κόσμο

Γίνεται συνειδητά, όμως έχει όρια και συχνά αποσκοπεί και σε άλλους στόχους

«Εθελοντισμός»: περισσότερο ανθρωποκεντρικός, εγκοσμιοκρατικός θεσμός

Κέντρο ο άνθρωπος, συχνά παράβλεψη ύπαρξης και ρόλου Θεού

«Διακονία»: Χριστοκεντρική βάση (Θεανθρωποκεντρική), ανιδιοτελή αγάπη, αφετηρία και τέλος ο Χριστός

4. Το έργο της αγωγής στο πλαίσιο της ενοριακής διακονικής δράσης

Η ενορία ασκεί και έργο αγωγής, σύνολο μεθοδευμένων ενεργειών με στόχο ένταξη παιδιού και εφήβου στο κοινωνικό περιβάλλον

Στην πορεία ανθρώπου από το προϊστορικό σκοτάδι στην ιστορική αλήθεια, από το ψέμα στο φως, να ξεφύγει από αμφιβολία προς τη γνώση του Θεού, πόνος και ελπίδα σχετίζονται με έννοια Παιδείας και αγωγής

Και σήμερα πολλές κοινωνικές προσδοκίες εναποτίθενται σε αυτήν. Έργο αγωγής γεμάτο άγχος, εμπόδια, δυσκολίες, επειδή η αγωγή σχετίζεται με αξιολογικό σύστημα που δεν ορίζεται ούτε γίνεται αποδεκτό από όλο το κοινωνικό σύνολο

Το ίδιο ισχύει και για τον τρόπο υλοποίησής της. Αμφισβήτηση και ασυμφωνία αφορά και σχέση φροντίδας, πειθαρχίας, καθοδήγησης με έννοια αγωγής, λόγω ανησυχίας εμφάνισης αυταρχισμού, σύνδεσης πειθαρχίας με εξαναγκασμό. Προσπάθειες αντιαγωγής στην πράξη οδηγούν στη βία: αντίποδας παρουσίασης αγωγής με «μανδύα» υποταγής

Ομοιότητες και διαφορές μεταξύ αγωγής και διακονίας:

1. Αγωγή κυρίως για παιδιά και εφήβους, διακονία για όλες τις ηλικίες
2. Αγωγή για ευρύτερους κοινωνικούς χώρους (μη εκκλησιαστικοί), διακονία περιορίζεται στον εκκλησιαστικό χώρο
3. Σκοπός αγωγής συχνά καθαρά ανθρωποκεντρικός
4. Συνάντηση αγωγής και διακονίας: και οι δύο αφορούν άνθρωπο, κοινωνική του ένταξη, ανάπτυξη, ωρίμανση προσωπικότητάς του
5. Μεθοδολογία: η σύγχρονη παιδαγωγική επιστήμη προσφέρει πολλά σε όλους τους τομείς της ενοριακής δράσης, ειδικότερα σε ό,τι αφορά δυναμική, δυναμικότητα της ομάδας και τρόπους οργάνωσης διακονίας

Η διακονία προσφέρει δυνατότητες αναμόρφωσης διαδικασιών αγωγής, βοηθά φορείς της στα έργα τους, συμβάλλει στην υλοποίηση στόχων της για απομάκρυνση από οτιδήποτε οδηγεί στην απόκλιση από τους στόχους της

Έχει όμως δυνατότητα ειδικότερα επαναπροσδιορισμού του ίδιου του σκοπού της αγωγής, ώστε να συμβάλει στον εξανθρωπισμό. Στην ενορία η ποιμαντική φροντίδα για παιδιά και εφήβους περνά μέσα από 2 διαδικασίες: Αγωγή, διακονία. Η μία συμπληρώνει την άλλη. Διδακτικό ποιμαντικό πρόβλημα ενορίας δεν σχετίζεται μόνο με παρουσία πίστης, αλλά με παρουσία της στη σύγχρονη εποχή, στο πλαίσιο φωτισμού όλης της ανθρώπινης ύπαρξης, μάλιστα της νεανικής

1. Μορφωτικές κοινότητες

δ) Η ενορία φορέας διδακτικού έργου και η ενοριακή εκκλησιαστική Κατήχηση

4. Το έργο της αγωγής στο πλαίσιο της ενοριακής διακονικής δράσης

Στην αγωγή και στη διακονία γίνεται λόγος για αυθεντία, η αυθεντία Εκκλησίας (ενορίας) πηγάζει από την αυτοσυνειδησία της και όχι από την εξουσία

Στήριξη αυθεντίας στην εξουσία > απόκλιση από αποστολή Εκκλησίας

Κλήση ενεργού συμμετοχής όλων των μελών ενορίας και στο κήρυγμα, στην κατήχηση, λατρεία, αλλά και στην αντιμετώπιση υλικών αναγκών

Κόσμος ενορίας: φέρνει μαζί του προβλήματα, ανάγκες, επιθυμίες, άγχη, προβληματισμούς κλπ.

Η ενορία καλείται να βοηθήσει στην αντιμετώπιση όλων αυτών των προβλημάτων, πολύ σημαντική αποστολή: τα προβλήματα δεν περιορίζονται σε μία μόνο ηλικία

Η βοήθεια αυτή της ενορίας έχει διακονικό χαρακτήρα, μόνο αυτή η σχέση προσφοράς προσιδιάζει στον ρόλο Εκκλησίας μακριά από τάσεις κυριαρχίας

Εκκλησίας και κόσμος μεγέθη όχι εχθρικά αντιπαρατασσόμενα, αλλά αλληλέγγυα πορεία

Η πραγμάτωση σωτηρίας κάθε ανθρώπου περνά από τη συνεργασία όλων. Επομένως, όχι μεμονωμένη αντιμετώπιση των προσπαθειών για όλους (και για παιδιά, εφήβους), αλλά ως κάτι που αφορά όλη την ενορία

Ενορία: χώρος προβολής ευαισθητοποίησης κόσμου να γίνει ο καθρέφτης του, όπως επιχειρεί σωτηρία ανθρώπου

Δύσκολος δρόμος, όμως με βάση πίστη Χριστού και παράδειγμα χριστιανικών κοινοτήτων τριών πρώτων αιώνων η ενορία καλείται να συνδράμει στην αντιμετώπιση αναγκών των μελών της

Ιδιαίτερο μερίδιο ποιμαντικής φροντίδας η αγωγή νέων: τα αναφερθέντα προβλήματα πρέπει να λυθούν έγκαιρα και αποτελεσματικά

Ειδικότερης βαρύτητας: προβλήματα σχετικά με ενεργό συμμετοχή τους στην κοινωνική ζωή, δυσκολίες προσπαθειών να γίνουν ανεκτοί στην ενορία

Η ενορία για να έχει προοπτική ανάπτυξης, πρέπει να έχει ως μέλη νέους με υπευθυνότητα, που θα ζουν στην ενορία, όχι απλώς συνυπάρχοντες με άλλους, αλλά συνεργαζόμενοι μαζί τους, με δυνατότητα ελεύθερης προσέλευσης

5. Κύριες ενοριακές δραστηριότητες για τα παιδιά και τους εφήβους

Βασικά ερωτήματα νέων που προκύπτουν από το ενοριακό διδακτικό έργο και προσπάθεια ενορίας να προσεγγίσει νέους:

1. Γιατί τόση δραστηριοποίηση της ενορίας για μας;
2. Τι θέλουν και τι επιδιώκουν με αυτές τις διαδικασίες;
3. Γιατί σπαταλούν πολύ ελεύθερο χρόνο μαζί μας;
4. Η ίδια η ενορία προβληματίζεται για ερωτήματα νέων;
5. Πώς μπορούμε να βρούμε νόημα στη σύγχρονη ζωή;
6. Πώς μπορούμε να αξιοποιήσουμε καλύτερα τις δυνάμεις μας;
7. Τι είναι εκείνο που θα βοηθήσει καλύτερα τη ζωή μας;
8. Πώς μπορούμε να μάθουμε να γνωρίζουμε τους συντρόφους μας;

Οι νέοι αναζητούν δυνατότητες ανάπτυξης γνωριμιών και σωστής επικοινωνίας, ευκαιρίες αντιμετώπισης των προβλημάτων

Αναζητούν διάλογο και ένα χώρο «να πουν τους λογισμούς τους», μακριά από διδακτισμό, ηθικισμό, επιβολή πειθαρχίας με τη γνωστή επωδό: «Σιωπή»

Σε αυτό το πλαίσιο είναι πρόθυμοι για συνομιλία με υπεύθυνους φορείς της ενορίας

Χρειάζονται χώρο που θα τους ευαισθητοποιήσει σε σχέση με τον πλησίον, δημιουργώντας προϋποθέσεις για υγιείς διανθρώπινες σχέσεις, επίσης θα τους δώσει γνωστικά και ηθικά εφόδια προστασίας από παραθρησκευτικές καταστάσεις, «καταναλωτισμό», που οδηγεί στην αλλοτρίωση του «εγώ»

1. Μορφωτικές κοινότητες

δ) Η ενορία φορέας διδακτικού έργου και η ενοριακή εκκλησιαστική Κατήχηση

5. Κύριες ενοριακές δραστηριότητες για τα παιδιά και τους εφήβους

Βασικότερες ενοριακές δραστηριότητες για παιδιά και εφήβους:

1. Λατρευτικές συνάξεις
2. Κατηχητικές συνάξεις
3. Κοινές συναντήσεις ομάδων παιδιών και εφήβων με ομάδες άλλων μελών ενορίας (λ. χ. διάφορα τμήματα Σχολών γονέων)
4. Κατασκηνώσεις
5. Τμήματα διδασκαλίας βυζαντινής μουσικής, συγκρότηση χορωδιών
6. Αθλητισμός
7. Μαθήματα ζωγραφικής, αγιογραφίας, υαλογραφίας, φωτογραφίας, ηλεκτρονικών υπολογιστών
8. Θέατρο
9. Ενισχυτικές διδασκαλίες
10. Χορευτικά τμήματα παραδοσιακών χορών
11. Εκδρομές
12. Δράσεις σε σχέση με περιβαλλοντική αγωγή
13. Συζητήσεις με ειδικούς επιστήμονες
14. Έκθεση βιβλίου, δανειστική βιβλιοθήκη
15. Λογοτεχνικές, μουσικές συναντήσεις

1. Μορφωτικές κοινότητες

δ) Η ενορία φορέας διδακτικού έργου και η ενοριακή εκκλησιαστική Κατήχηση

6. Τομέας ψυχοκοινωνικής και πνευματικής υποστήριξης των παιδιών και των εφήβων

Επιτακτική ανάγκη, χάριν παιδιών και εφήβων, πέραν των ανωτέρω ενοριακών δράσεων, να λειτουργεί σε ενοριακή, διενοριακή ή και επισκοπική βάση:

Τομέας ψυχοκοινωνικής και πνευματικής υποστήριξης παιδιών, εφήβων

Απαιτείται εξειδικευμένο προσωπικό, έμμισθα διακονήματα ενορίας/επισκοπής. Ψυχολόγοι, κοινωνικοί λειτουργοί για: κοινωνικά προβλήματα παιδιών, εφήβων, προσωπικές δυσκολίες, θλίψη, άγχος, οδυνηρά γεγονότα (αρρώστιες, θάνατος, χωρισμός), αδυναμία κοινωνικών σχέσεων, απομόνωση, δυσκολία λήψης απόφασης

Σύμβουλοι τομέα ψυχοκοινωνικής και πνευματικής στήριξης σε συνεργασία με Πνευματικό, κατάλληλο για παιδιά και εφήβους, μέσα από συζήτηση και ενημέρωση βοηθούν νέους. Ο τομέας θα πρέπει να παρέχει στήριξη και στους γονείς σε δύσκολες καταστάσεις (λ. χ. εξαφάνιση παιδιών, εφήβων, ασθένειες κλπ.)

7. Ενορία, Κατήχηση και Χριστιανική αγωγή και Πνευματικό κέντρο

Συζήτηση για τρόπο υλοποίησης κάθε μορφωτικής προσπάθειας στην αγωγή και κατήχηση > αναγκαία η αναφορά στα πνευματικά κέντρα

Ευρύτερα γνωστά:

Σκανδιναβικές χώρες: «επιμορφωτικά κέντρα»

Δανία: «λαϊκά ανώτερα σχολεία». Δυτική Γερμανία, Αυστρία, Αγγλία: «ανοιχτά πανεπιστήμια». Γαλλία: «αγροτικά σπίτια», «κέντρα νεότητας»

Πρώην υπαρκτός σοσιαλισμός: «λαϊκά πανεπιστήμια». Στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια ανάπτυξη ενδιαφέροντος για δημιουργία πνευματικών κέντρων από δήμους, κοινότητες και άλλους πνευματικούς φορείς

Ρωμαιοκαθολικοί, προτεστάντες: ιδιαίτερο ενδιαφέρον για οργάνωση χώρων πραγμάτωσης ποιμαντικού έργου

Δημιουργία πνευματικών κέντρων έχει αρχίσει να απασχολεί και πολλές ενορίες: διαμόρφωση υπόγειου χώρου κάτω από τον Ναό σε αίθουσες ομιλιών, κατηχητικών, ψυχαγωγίας κλπ..· προσπάθεια αγοράς διαμερίσματος για τέτοιες ανάγκες

Ενδιαφέρουσες προσπάθειες, προϋποθέσεις οργάνωσης ενοριακής ζωής με βάση σύγχρονες ανάγκες

ΜΕΡΟΣ Β΄
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄

1. Μορφωτικές κοινότητες

δ) Η ενορία φορέας διδακτικού έργου και η ενοριακή εκκλησιαστική Κατήχηση

7. Ενορία, Κατήχηση και Χριστιανική αγωγή και Πνευματικό κέντρο

Πρέπει όμως να ληφθούν από την παράδοση Εκκλησίας και τα εξής:

Ναοί πρώτων αιώνων (βασιλικού ρυθμού): βοηθητικοί χώροι γύρω από αυτούς για εξυπηρέτηση αναγκών των πιστών

Ορθόδοξο μοναστήρι: γύρω από το καθολικό κτίσματα για κάλυψη αναγκών μοναστηριού

Αυτά είναι το πρότυπο οργάνωσης χώρων ενοριακού έργου

Ανάγκη σε περίπτωση ίδρυσης νέας ενορίας η οικοδόμηση του ναού να συνοδεύεται από συνοικοδόμηση γύρω από αυτόν όλων των κατάλληλων χώρων για λειτουργία της, στον τύπο και τη μορφή του ορθόδοξου μοναστηριού:

Αίθουσες διαλέξεων, θεάτρου, κινηματογράφου, αίθουσες πολιτιστικών εκδηλώσεων, κατηχητικών ή άλλων ενοριακών συναντήσεων, ψυχαγωγίας, παιδικών χορωδιών, μουσικής και εργαστηρίων, γραφεία εφημερίων, κατοικία εφημερίου κλπ.

Πνευματικό κέντρο: ενδιαφέρον για κάλυψη πνευματικών αναγκών ενοριτών, πολιτιστική τους ζωή ευρύτερα, κοινωνικά προβλήματα, τέχνης, ψυχαγωγίας

Συζητήσεις, ομιλίες, συναντήσεις με γονείς, ομάδες επαγγελματιών, νέους και παιδιά: από τα πρώτα μελήματά του

Ψυχαγωγία: ποιοτικό ανέβασμα ως βασικό μέλημα ενορίας. Πνευματικοί άνθρωποι, καλλιτέχνες με ομιλίες, εκθέσεις ζωγραφικής κλπ. συμβάλλουν στην ομαλή λειτουργία πνευματικού κέντρου

Διαμόρφωση ειδικού χώρου για διδασκαλία επαγγελματιών που προσιδιάζουν στην εκκλησιαστική παράδοση (αγιογραφία, εκκλησιαστική μουσική, χειροτεχνία κλπ.) έλκουν ενδιαφέρον νέων

Φροντίδα για επαγγελματική τους τακτοποίηση, συνεργασία με άλλους φορείς (Δ.ΥΠ.Α, πρώην Ο.Α.Ε.Δ) στα ενδιαφέροντα ενορίας: νέες μορφές άσκησης φιλανθρωπίας > Πνευματικό κέντρο: χώρος ελεύθερης σκέψης ενοριτών, συμβολής στην ανάπτυξη διαπροσωπικών σχέσεων, ανταπόκρισης στις ανάγκες του λαού

Καλλιέργεια συνεργασίας, αδελφικού πνεύματος

Συμβολή στην πολιτιστική συμμετοχή, απαλλαγή από πεζή καθημερινότητα, από άγχος, μοναξιά, αδιέξοδα, καλλιέργεια φιλίας, αγάπης, συναισθηματικής επικοινωνίας

Χώρος συζήτησης ενοριακών προβλημάτων, ενημέρωσης όλων, συμβολής όλων στη λύση τους

1. Μορφωτικές κοινότητες

ε) Το διδακτικό έργο της ενορίας εντός του πλαισίου της κάλυψης των ευρύτερων αναγκών των παιδιών και των εφήβων μέσω της αντισταθμιστικής εκπαίδευσης (ενισχυτικής διδασκαλίας)

Κατήχηση ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις ανθρώπου αντιμετωπίζοντας πολυπλοκότητα σύγχρονων προβλημάτων, εισδύοντας στη σύγχρονη κοινωνική πραγματικότητα

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την εν γένει Παιδεία και εκπαίδευση

Η Εκκλησία βλέπει το εκπαιδευτικό πρόβλημα μέσα από διαδικασία σωτηρίας ανθρώπων

Σημεία σχέσης κατηχητικών και χριστιανοπαιδαγωγικών προσπαθειών με την αντισταθμιστική εκπαίδευση

Συμβολή ενορίας μέσα από την κατηχητική διακονία με τα κατάλληλα μέσα για υπέρβαση κοινωνικών παραγόντων ανισοτήτων των παιδιών στο σχολείο, ώστε μόνο οι φυσικές τους ικανότητες να καθορίζουν τα όρια της επιτυχίας τους

1. Ενορία, Κατήχηση και Χριστιανική αγωγή και ο γενικότερος σήμερα εκπαιδευτικός προβληματισμός αναφορικά με την αντισταθμιστική εκπαίδευση (ενισχυτική διδασκαλία)

Η ενορία μπορεί να αποτελέσει στην Ελλάδα ένα από τους βασικούς παράγοντες αντισταθμιστικής εκπαίδευσης

Προσπάθεια εξίσωσης και απάλειψης ανεπαρκών επιδράσεων που δέχονται τα παιδιά από φτωχά κοινωνικά στρώματα, σε σχέση με την εξέλιξη της ικανότητας της σχολικής τους επίδοσης

Η εκπαίδευση από τυπικά ίση πρέπει να γίνει διορθωτική των διαφορών λόγω περιβάλλοντος που μεγαλώνουν τα παιδιά, αντισταθμιστική των ανισοτήτων που τα διακρίνουν κατά την είσοδό τους στο σχολείο

Πολλά από αυτά θεωρούνται «καθυστερημένα», με χαμηλή δηλαδή απόδοση

ΜΕΡΟΣ Β ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄

1. Μορφωτικές κοινότητες

ε) Το διδακτικό έργο της ενορίας εντός του πλαισίου της κάλυψης των ευρύτερων αναγκών των παιδιών και των εφήβων μέσω της αντισταθμιστικής εκπαίδευσης (ενισχυτικής διδασκαλίας)

1. Ενορία, Κατήχηση και Χριστιανική αγωγή και ο γενικότερος σήμερα εκπαιδευτικός προβληματισμός αναφορικά με την αντισταθμιστική εκπαίδευση (ενισχυτική διδασκαλία)

Ειδικότερα η ενορία καλείται να βοηθήσει:

1. Στη διευκόλυνση πορείας εκπαίδευσης παιδιών υποβαθμισμένων περιοχών ή μη ευνοημένων κοινωνικών στρωμάτων για υπέρβαση δυσκολιών μάθησης

2. Στην προσφορά δυνατοτήτων στα παιδιά, ανεξαρτήτως προέλευσης, για ομαλή ανάπτυξη ψυχικών ικανοτήτων

> Συμβολή στη δημοκρατικοποίηση εκπαίδευσης = ίδιες πιθανότητες σχολικής επίδοσης, ίσες ευκαιρίες μάθησης. Η εν Ελλάδα Ορθόδοξη Εκκλησία συνέβαλλε στην αντισταθμιστική εκπαίδευση σημαντικότητα πριν τη θεωρητικοποίησή της: Οργάνωση οικοτροφείων, σχολείων για παιδιά φτωχών οικογενειών σε Μητροπολιτική, ενοριακή ή και μοναστηριακή βάση

> Αντιμετώπιση οικονομικών κοινωνικών προβλημάτων στον χώρο της εκπαίδευσης εκ μέρους της Εκκλησίας

Μεγάλο μέρος συγχρόνων επιστημόνων κάλυψε εκπαιδευτικές ανάγκες σε ενοριακές βιβλιοθήκες, αναγνωστήρια ή πέρασε από κάποιο εκκλησιαστικό οικοτροφείο. Οι ενορίες σήμερα, ειδικά στις «υποβαθμισμένες» περιοχές με κατάλληλη οργάνωση πνευματικών κέντρων μπορούν να βοηθήσουν τα παιδιά στη σχολική τους επίδοση. Αντισταθμιστική εκπαίδευση στις ενορίες μπορεί να ξεκινά από προσχολική ηλικία, επέκταση στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Ειδικότερα:

1. Συμμετοχή γονέων στα προγράμματα αντισταθμιστικής εκπαίδευσης στο βαθμό του δυνατού

2. Γλωσσική βοήθεια μαζί με κάλυψη άλλων αναγκών (απουσία ενδιαφέροντος για μάθηση, μη αναγνώριση αξίας σχολείου). Κατάκτηση σχολικής γλώσσας με μίμηση, επανάληψη και άσκηση (προγράμματα περιγραφικής γλωσσικής άσκησης). Σημαντική η ύπαρξη περιβάλλοντος γεμάτου με θετικά ερεθίσματα, που ικανοποιεί και συναισθηματικές ανάγκες (πρόγραμμα εξελικτικής γλωσσικής μάθησης)

3. Εξυπηρέτηση και της κοινωνικής μάθησης: Παιχνίδι (ελεύθερο, κατευθυνόμενο, παιχνίδι ρόλων και κατασκευών), κοινωνική αγωγή (γυμναστικές, ρυθμικές ασκήσεις)

4. Ιδιαίτερη μεταχείριση για παιδιά με πληγωμένο αυτοσυναίσθημα

5. 2 ώρες περίπου καθημερινά παρακολούθηση για υλοποίηση προγραμμάτων, κατάλληλα οργανωμένοι χώροι στο πνευματικό κέντρο

6. Φορείς: ενορίτες εκπαιδευτικοί, άλλα μέλη ενορίας με πανεπιστημιακή μόρφωση, ειδική προετοιμασία

ΜΕΡΟΣ Β΄ ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄

1. Μορφωτικές κοινότητες

ε) Το διδακτικό έργο της ενορίας εντός του πλαισίου της κάλυψης των ευρύτερων αναγκών των παιδιών και των εφήβων μέσω της αντισταθμιστικής εκπαίδευσης (ενισχυτικής διδασκαλίας)

2. Ενορία, Κατήχηση και Χριστιανική αγωγή και η προσφορά μέσω της αντισταθμιστικής εκπαίδευσης (ενισχυτικής διδασκαλίας) γλωσσικής κατάρτισης στα παιδιά και τους εφήβους

Πρόβλημα εποχής: σωστή εκμάθηση ελληνικής γλώσσας

Η Εκκλησία δεν πρέπει να είναι αδιάφορη, ειδικά η ενορία

Η Εκκλησία διαχρονικά διέσωσε τη γλώσσα (από εκλατινισμό κατά την περίοδο Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας και αφανισμό κατά την Τουρκοκρατία)

Ρωμαϊκή αυτοκρατορία: διατήρηση και εξέλιξη ελληνικής γλώσσας από συγγραφείς Καινής Διαθήκης, λατρεία, Πατέρες και εκκλησιαστικούς συγγραφείς

Χρήση ελληνικής στη λατρεία μέχρι και σήμερα (σύνδεση παρόντος με παρελθόν)

Σήμερα η εκμάθηση ελληνικής γλώσσας προβληματική: εκκλήσεις για προάσπιση γλώσσας, αναχαίτιση αδιαφορίας για ελλιπή γνώση της

Ελληνική γλώσσα: όργανο κακοποίησης μέσω σολοικισμών, βαρβαρισμών, έλλειψης γραμματικοσυντακτικής ορθότητας, ανεξέλεγκτης ξενοθήθειας, περίοδος επικίνδυνης κάμψης

Η ενορία καλείται να προσφέρει αποφυγή γλωσσικού υποσιτισμού, δυνατότητες καταπολέμησης ανάπηρης εκμάθησης ελληνικής γλώσσας

Παράδειγμα η λειτουργία φροντιστηρίων ξένων γλωσσών ως απάντηση σε ένσταση για τρόπο λειτουργίας τέτοιων πρωτοβουλιών

> Εκμάθηση γλώσσας από καθηγητές και δασκάλους με γραμματική και συντακτικό

Η διδασκαλία διαχρονική (γλωσσικό ζήτημα, αιτία διχασμού)

Όσο τελειότερη γνώση αρχαίων, τόσο τελειότερη η νέα ελληνική στη χρήση της

ΜΕΡΟΣ Β΄
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄
1. Μορφωτικές κοινότητες

ε) Η οικογένεια

Έρευνα γύρω από οικογένεια: Κοινωνιολογία, Ψυχολογία, Ιστορικές επιστήμες

Σε αυτές παρουσιάζεται η πορεία της και σύγχρονη εμφάνισή της ως «πυρηνική» οικογένεια, σε αντίθεση με πατριαρχική. Η νέα μορφή της σχετικοποίησε και αναφορά στη διαμονή > από αρχές 19ου αι. η οικογένεια δεν συνδέεται με μόνιμη κατοικία

1. Η οικογένεια και οι σύγχρονες κοινωνικές προκλήσεις

Νέα ήθη από «πυρηνική» οικογένεια: μέσα σε κοινωνία με κρίση αξιών, ευάλωτη σε συνθήματα απελευθέρωσης, διεκδίκησης ατομικών δικαιωμάτων, μέσα σε έντονους βιορυθμούς. Δοκιμασία οικογένειας σήμερα σε καθημερινή βάση: στρεβλώσεις, εκπτώσεις > παραμόρφωση, μετάλλαξη, σταδιακή διάλυση:

Διαλυμένες οικογένειες, μείωση αριθμού παιδιών, αλλαγή ρόλων, ανύπαντρα ζευγάρια, άτεκνοι γάμοι, αναβολή απόφασης σύναψης γάμου, τεκνοποιίας. Αλλοτρίωση οικογένειας: μεταβλητή και επαμφοτερίζουσα έννοια φύλου, γάμος ομοφυλοφίλων. Ολοκλήρωση εκτροπής: υιοθεσία στο γάμο ομοφυλοφίλων

2. Η οικογένεια στην πορεία λήψης του «της δικαιοσύνης» στεφάνου

Ορθόδοξη διδασκαλία: η οικογένεια έχει μοναδική, ανεπανάληπτη αξία: «μικρή εκκλησία», κάθε μέλος προγεύεται Βασιλείας Θεού

Θεολογική οπτική γωνία: ένταξη οικογένειας στην ενιαία δημιουργική πράξη Θεού: αφορά δημιουργία ανθρώπου, σύσταση γάμου, θεμελίωση εδεμικής Εκκλησίας πρωτοπλάστων. Πτώση: διαστροφή αρχετυπικής αξίας γάμου, ανατρεπτικές συνέπειες στη μετέπειτα ιστορική διαδρομή του. Ωστόσο, η παραδείσια δωρεά δεν καταλύεται: παραμένει, βεβαιώνεται, ανανεώνεται, τελειοποιείται με την παρουσία Υιού του Θεού στην Κανά

Ένωση Χριστού με Εκκλησία: μυστηριακή βάση τέλεσης ενότητας άνδρα με γυναίκα > αναγωγή γάμου και οικογένειας στην προπρωτική κατάσταση και παραδείσια χάρη του νέου Αδάμ. Ύλη μυστηρίου: αγάπη > δίνει πρακτική διάσταση στο έργο ιερατικής βοήθειας

> Αφαίρεση κάθε αρνητικού στοιχείου του αγώνα της ζωής («ή αγάπη μετατίθησι τῶν πραγμάτων τὴν φύσιν», Χρυσόστομος, ΡG 61, 273).

προσανατολισμός γάμου, οικογένειας στο αληθινό και μυστικό κέντρο: ανεκκλήρη προσφορά του εαυτού. Επιλογή αιματηρής, επίπονης άσκησης (στο πλαίσιο οικογενειακής ζωής): εμφάνιση αξιοθαύμαστου πνεύματος θυσίας, αυταπάρνησης, εκκοπής ιδίου θελήματος, θεάρεστης υπομονής. Στο τέλος επίγειας ζωής: λαμβάνουν τον «τῆς δικαιοσύνης στέφανον» (Β΄ Τι. 4:8)

ΜΕΡΟΣ Β΄
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄
1. Μορφωτικές κοινότητες
ε) Η οικογένεια

3. Η οικογένεια στο πλαίσιο της γενικότερης φροντίδας της για την αγωγή του παιδιού και του εφήβου

Υλοποίηση διαφόρων ρόλων εντός οικογένειας: Πατέρας, μητέρα, παππούς, γιαγιά.

Μέσω λειτουργίας τους (στο πλαίσιο διαγενεαλογικής συμπόρευσης): πραγμάτωση προσωπικής ανάπτυξης, εξέλιξης κάθε μέλους, ικανοποίηση διαφόρων αναγκών του

Οικογενειακή συμπεριφορά μελών: προέκταση προσωπικής > απόρροια συμπάθειας, αγάπης μεταξύ των μελών (όχι ορθολογιστικών σχέσεων)

> Στοιχείο με ιδιαίτερα αξιοπρόσεκτες συνέπειες για το παιδί

Το παιδί μπορεί να αλλάξει ζωή γονέων, παππούδων, μεταμόρφωση συναισθηματικού κόσμου

Τα παιδιά όχι εικόνες γονέων, αλλά αντίστροφα, σύμφωνα με λόγους Χριστού «ἐὰν μὴ στραφῆτε καὶ γένησθε ὡς τὰ παιδιά οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν» (Μθ. 18:3)

Πώς οι γονεὶς αναγνωρίζουν ελευθερία παιδιού, ὅτι δεν εἶναι κτήμα τους;

Εξαρτάται ἀπὸ βίωση βιβλικῶν λόγων περὶ Ἀδάμ: «ἔγνω τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ συλλαβοῦσα ἔτεκε Κάϊν καὶ εἶπε· ἔκτησάμην ἄνθρωπον διὰ τοῦ Θεοῦ» (Γεν. 4:1), ἐπίσης στην περίπτωση Ησαΐ: «εἶδε τὰς γυναῖκας καὶ τὰ παιδιά καὶ εἶπε: τί ταῦτά σοι ἐστίν; Ὁ δὲ εἶπε· τὰ παιδιά, οἷς ἠλέησεν ὁ Θεὸς τὸν παῖδά σου» (Γεν. 33:5)

Ἡ οικογένεια προσφέρει εμπειρίες καὶ δυνατότητες ἀπαραίτητες γιὰ γνώση κόσμου, ἄλλων, εαυτοῦ

Βάση: κλίμα ασφάλειας > αὐξηση δυνατοτήτων μάθησης

Κύριος ρόλος το παράδειγμα

Χρυσόστομος: «δίδαξον διὰ τῶν ἔργων καὶ τῆς πολιτείας, διὰ τῆς λαμπρότητος τῶν πράξεων» (PG 51, 76)

4. Η οικογένεια και η Ορθόδοξη χριστιανική αγωγή του παιδιού και του εφήβου

Κοινωνιολογία: η οικογένεια πανάρχαιος βιοκοινωνικός θεσμός, συμβαδίζει με ανθρώπινη ιστορία

Ορθόδοξη παράδοση: Ένταξη στην ενιαία δημιουργική πράξη Θεού. Απ. Παύλος: «τὸ μυστήριον τοῦτο μέγα ἐστίν, ἐγὼ δὲ λέγω εἰς Χριστὸν καὶ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν» (Εφ. 5:32) > επιβεβαίωση και προβολή μυστηριακής πληρότητας συζύγων, ξεχειλισμά της στην οικογένεια (κατ' οίκον Εκκλησία)

«Κατ' οἶκον ἔκκλησία» Απ. Παύλου = «μικρὰ Ἐκκλησία» Χρυσόστομου (PG 62, 143): επέκταση Εκκλησίας με μορφή μικρότερου οργανικού κυττάρου

> Χώρος Χριστού και Εκκλησίας, τόπος ιερουργίας μυστηρίου αγάπης, βήμα για να στεφανώνονται τα μέλη Της «δόξα και τιμή», είναι η οικογένεια στην ανθρώπινη ιστορική πραγματικότητα

Κατηχητικές προσπάθειες οικογένειας: μετάδοση χριστιανικής πίστης μέσα από συμπεριφορά, που διακρίνεται κυρίως από πραότητα, αφού «οὐ γὰρ ἐνὶ ψυχὴν δεομένην μαθεῖν, μετὰ θρασύτητος καὶ μάχης δυνηθῆναί τι τῶν χρησίμων συνιδεῖν» (Χρυσόστομος, PG 62, 632)

Βάση χριστιανικής ανατροφῆς προτεινόμενο τρίπτυχο: **Λατρεία/μυστηριακή ζωή, διδασκαλία - άσκηση.**

Παράδειγμα: πολλές οικογένειες σε χώρες πρώην υπαρκτού Σοσιαλισμού: Γονεῖς, παππούδες (διαγενεαλογική συμπόρευση) οδηγούσαν παιδιά στις λατρευτικές συνάξεις (Βάπτισμα, Θεία Ευχαριστία, ψαλμωδία, προσευχή στις εικόνες)

Ιωάννης Χρυσόστομος: «Τί μέγα φρονεῖς, ὅτι διδάσκεις διὰ λόγων; ἀλλ' εὐκόλον τοῦτο τὸ φιλοσοφεῖν ἐν ῥήμασι, διδάξόν με διὰ τοῦ βίου τοῦ σοῦ· αὕτη ἡ διδασκαλία ἀρίστη» (PG 60, 225). «Μεῖζων γὰρ αὕτη ἡ βλάβη, ὅταν καλῶς διδάσκων τις διὰ ῥημάτων, διὰ τῶν ἔργων πολεμῇ τῇ διδασκαλίᾳ» (PG 60, 225)

Ὅποιος «ἕνα παιδαγωγῆσας μετὰ συνέσεως, οὗτος δῆπου καὶ οἶκον σώσειεν· ὁ δὲ οἶκος, καὶ ἔκκλησίαν, ὁ δὲ ἔκκλησίαν, καὶ πόλιν, οἶκός τε γὰρ ἐστὶν πολιτεία συνεσταλμένη. καὶ πόλις ἂν εἴη οἴκου τελειότερα περιγραφή» (Βίος αγίου Γρηγορίου Θεολόγου, PG 35, 272). Εκκλησιαστική ανάπτυξη νέων εξαρτάται και από άλλες μορφές ανάπτυξης

Σημαντικός ο ρόλος της γλώσσας, αφού:

- «Τὸ φροντίζει τῆς γλώσσης, δῆλον ποτέ του ἀνθρώπου ὅτι πρακτικός ἐστίν· ἡ δὲ ἀπαιδευσία τῆς γλώσσης, σημαίνει ὅτι οὐκ ἔχει ἐνδοθεν αὐτοῦ ἀρετὴν» (Ιωάννης Κλίμακος, PG 88)

4. Η οικογένεια και η Ορθόδοξη χριστιανική αγωγή του παιδιού και του εφήβου

Όμως:

1. Πώς εκφράζουν οι γονείς μέσα από συγκεκριμένο λεξιλόγιο τις εκκλησιαστικές τους εμπειρίες;
2. Πώς νοηματίζουν καταστάσεις που εγκολπώνεται το παιδί τους (ασφάλεια, άγχος, χαρά, χριστιανικό πνεύμα);

Αντιμετώπιση ανωτέρω προβλημάτων: Η χριστιανική αγωγή πρέπει να διέλθει από αληθινή σχέση ανακαλύπτοντας στους γονείς τον χριστιανικό τρόπο ζωής:

«οί ... τῆς τῶν παίδων κοσμιότητός τε καὶ σωφροσύνης ἀμελοῦντες πατέρες παιδοκτόνοι τυγχάνουσι, καὶ χαλεπώτερον ἢ ἐκεῖνοι, ὅσω καὶ πρὸς ψυχὴν ἢ ἀπώλεια καὶ ὁ θάνατος» (Χρυσόστομος, PG 63, 767)

Οι γονείς πρέπει να στοχεύουν «οὐχ ὅπως τοὺς παῖδας ἐν ἀργυρίῳ καὶ χρυσίῳ πλουσίους ποιήσωσιν, ἀλλ' ὅπως ἐν εὐλαβείᾳ καὶ φιλοσοφίᾳ καὶ τῇ κτίσει τῆς ἀρετῆς πάντων γένοιτ' ἂν εὐπορώτεροι» (Χρυσόστομος, PG 63, 765)

Κατήχηση στην οικογένεια πηγάζει από κοινή ζωή, μέσα από προβληματισμό παιδιών σε θέματα πίστης και ζωής, συγκαταθέσεις και διαφωνίες τους

Οι γονείς δεν πρέπει να λησμονούν: «ὥσπερ ἀκρὶς ἐπελθοῦσα τῇ ὑπ' οὐρανόν, ἀναλίσκει τοὺς καρπούς αὐτῆς, οὕτω ἡ φθοροποιὸς διδασκαλία τοὺς καρπούς ἀνήλυσκε καὶ τῆς εὐσεβείας» (Χρυσόστομος, PG 63, 546)

Ο Χρυσόστομος διδάσκει τους γονείς: εἰάν θέλεις να αφήσεις πολύ πλούτο στα παιδιά σου, να τους αφήσεις την πρόνοια του Θεού (Χρυσόστομος, PG 63, 453)

Ἐτσι ας μη σκοπεύουμε να αφήσουμε πλούσια τα παιδιά, ἀλλὰ ἐνάρετα. (Χρυσόστομος, PG 63, 453)

Η Εκκλησία μέσα από την ιερατική διακονία στην εν Χριστῷ οικογένεια καλεῖ ὅλους τους οικείους της πίστης (Γαλ. 6:10) «ἐμμένειν τῇ πίστει» (Πρξ. 14:22), «τεθελιωμένοι καὶ ἐδραῖοι καὶ μὴ μετακινούμενοι ἀπὸ τῆς ἐλπίδος τοῦ εὐαγγελίου» (Κολ. 1:23)

5. Η ενορία αρωγός στην οικογένεια κατά την Ορθόδοξη χριστιανική αγωγή του παιδιού και του εφήβου

Στο πλαίσιο της ενορίας οι πνευματικοί πατέρες εργάζονται για διαφύλαξη πνευματικής λειτουργίας οικογένειας

Απ. Παύλος: κατευθύνει τους ιερείς στο έργο της εκκλησιοποίησης της οικογένειας με βάση την εμπειρία τους, «τῶν ἰδίων οἴκων καλῶς προϊσταμένους» (Α΄ Τι. 3:4), κυρίως ως συνεργούς της Θείας Χάριτος

> αναβίβαση περιεχομένου και αξία της πάνω από θεσμό, κοινωνικό συμβόλαιο, βιολογική συνέπεια

Οι γονεὶς χρειάζονται βοήθεια

Εκκλησία, ενορία οφείλει να βρίσκεται μαζί τους σε διαρκή σχέση

Αυτή υλοποιείται με:

1. Ειδικά σεμινάρια για γονεὶς (Σχολή γονέων σε ενοριακή βάση)
2. Οικογενειακές συναντήσεις σε τακτικά διαστήματα
3. Οργάνωση ειδικών λατρευτικών εκδηλώσεων για γονεὶς
4. Έκδοση ειδικού εντύπου ή επικοινωνία ενορίας με γονεὶς (τακτικές επιστολές προς αυτούς)